

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ

Gloserne følger teksten i: Η ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ. Second edition with revised critical apparatus. The British and Foreign Bible Society, London 1958. Reprinted 1972.

Paragrafhenvisningerne er til: H.C.Hynding. Græsk Formlære. Gyldendal 1968. Genoptrykt på Klassikerforeningens Kildehæfter 1993.

Overskrift

εὐ-αγγέλιον, τό, godt budskab, evangelium
κατά, præp. m. akk, ved, ifølge
Λουκάς, ό, navnet på en af de fire evangelister

Καпител 2

1
γίγνομαι, bliver, sker
ήμέρα, ή, dag
έκεινος, 3, den der, hin
έξ-έρχομαι, går ud, udgår
δόγμα, τό, mening, beslutning, befaling

Καίσαρ, ό, Cæsar, kejser. Gaius Iulius Caesar adopterede den unge Octavius, der derefter hed Gaius Iulius Cæsar Octavianus. Sidenhen blev Cæsar en betegnelse for lederen af Imperium Romanum.

Αύγουστος, ό, Augustus, tilnavn, som senatet tildelte Octavianus i år 27 f.Kr. som tak for den fred, Pax Augusta, han havde givet Romeriget.

άπο-γράφω, skriver ind, skriver i mandtal, holder mandtal. Ifølge Augustus' egne oplysninger, der er bevaret på en indskrift i Ancyra, blev der holdt mandtal over cives romani, romerske borgere, tre gange. I år 28 f.Kr. blev der talt 4.063.000 cives, i år 8 f.Kr. 4.233.000 cives, og i år 14 e.Kr. 4.937.000 cives.

πάς, πάσα, πάν, enhver, al; se § 81
οικέω, bor, bebor; se paradigme 4 og 5; ή οίκουμένη (γη), den beboede jord, verden

2
ούτος, αύτη, τουτο, dem. pron., denne; se § 90
άπογραφή, ή, indskrivning. mandtal
πρώτος, 3, først
ήγεμονεύω, er leder af, er statholder over (m gen)

Συρία, ή, Syrien. Palæstina er et område i provinsen Syrien

Κυρήνιος, ό, græsk gengivelse af det romerske navn Quirinius

3
πορεύομαι, drager afsted
έκαστος, 3, enhver
έαυτόν, sin egen, se § 81
πόλις, ή, by

4
άνα-βαίνω, går op; om atematisk aorist se paradigme 17

Γαλιλαία, ή, Galilæa, landskab i det nordlige Palæstina

Ίουδαία, ή, Judæa, landskab i det sydlige Palæstina

ός-τις, indef. rel. pron., enhver som, som; se § 109

καλέω, kalder; se paradigme 4 og 5
διά, præp. m. akk., på grund af, fordi

οίκος, ό, hus
πατριά, ή, slægt

5
σύν, præp. m. dat., sammen med
μνηστεύω, bejler, lover væk som hustru, forlover; έμνηστευμένος, partc perf medium
ούση, dat. sg. fem. partc. imperf. aktiv af είμί
έγ-κυος, ov, gravid

6
έκει, adv., dér
πίμπλημι, fylder, oprinder
τίκτω, føder

7
πρωτό-τοκος, ov, førstefødt
σπαργανώ, indvikler, svøber
άνα-κλίνω, læner tilbage, lægger

φάτνη, ἡ, krybbe
 διότι, konj., gennem hvilket, fordi
 τόπος, ὁ, sted, plads
 κατά-λυμα, τό, herberg

8

ποιμήν, ἐνος, ὁ, hyrde
 χώρα, ἡ, land
 ἀγρουλέω, opholder mig på landet, overnatter
 i det fri
 φυλάσσω, holder vagt
 φυλακή, ἡ, vagt
 νύξ, ἡ, nat
 ποιίμνη, ἡ, fårehjord, fåreflok

9

ἄγγελος, ὁ, sendebud, engel
 κύριος, ὁ, herre
 ἐφ-ίστημι, stiller, stiller mig foran, viser mig
 for
 δόξα, ἡ, mening, ry, ære, herlighed
 περι-λάμπω, lyser omkring
 φοβέω, får til at frygte, skræmmer; φοβέομαι,
 medium og passiv, frygter
 φόβος, ὁ, frygt
 μέγας, μεγάλη, μέγαν, stor

10

φημί, siger
 ἰδοῦ, adv., se der!
 εὐ-αγγελίζομαι, bringer et godt budskab
 χαρά, ἡ, glæde
 ὅς-τις, indef. rel. pron., enhver som, som; se §
 109
 λαός, ὁ, folk. På koinegræsk indtræffer ikke
 metathesis quantitatis som på attisk, hvor λαός
 bliver til λεώς (§§ 16,31 & 35)

11

ὅτι, konj., at
 σήμερον, adv., idag
 σωτήρ, ὁ, frelser
 χρίω, salver. I Det gamle Testamente salvede
 man den nye konge; χριστός, verbaladjektiv,
 den salvede

12

σημεῖον, τό, tegn
 εὐρίσκω, finder

βρέφος, τό, nyfødt
 κεῖμαι, ligger

13

ἐξαίφνης, adv., pludselig
 πλήθος, τό, mængde
 στρατιά, ἡ, hær, hærskare
 οὐράνιος, ον, himmelsk
 αἰνέω, roser, lovpriser
 λέγω, siger

14

δόξα, ἡ, mening, ry, ære
 ὑψιστος, højest
 γῆ, ἡ, jord
 εἰρήνη, ἡ, fred
 ἄνθρωπος, ὁ, menneske
 εὐδοκία, ἡ, tilfredshed, god vilje

15

ὤς, konj., at, da
 ἀπ-έρχομαι, går bort
 οὐρανός, ὁ, himmel
 λαλέω, snakker, siger, taler
 ἀλλήλους, akk. pl. m., hinanden; se § 106
 δι-έρχομαι, går igennem
 ἕως, præp. m. gen., indtil, til
 ὁράω, ser
 ῥῆμα, τό, ord, tale, sag, ting
 γίγνομαι, bliver, sker
 γνωρίζω, erkender, gør kjendt, meddeler

16

ἦλθαν er koinegræsk, hvor klassisk græsk har
 formen ἦλθον; ἦλθαν har den stamme af
 ἔρχομαι, der anvendes til tematisk aorist, me-
 dens selve personendelsen er taget fra sigma-
 tisk aorist (f.eks. ἔλυσαν)
 σπεύδω, skynder mig
 ἄν-εὐραν, koinegræsk for ἄν-εὐρον på samme
 måde som ἦλθαν er for ἦλθον

17

ὁράω, ser
 παῖδιον, τό, lille barn

18

ἀκούω, hører
 θαυμάζω, undrer mig

19

συν-τηρέω, bevarer, gemmer
 συμ-βάλλω, kaster, lægger
 καρδία, ή, hjerte

20

ὕπο-στρέφω, vender tilbage
 δοξάζω, lovpriser,
 αἰνέω, roser, lovsynger
 καθώς, konj., således som

πίμπλημι, fylder; pass: forløber

τοῦ, så at

περι-τέμνω, beskærer rundt om, omskærer

καί, adv., så

καλέω, kalder

συλ-λαμβάνω, tager sammen, griber, undfan-
 ger

κοιλία, ή, underliv

22

καθαρισμός, ό, renselse

νόμος, ό, lov

ἀν-άγω, fører op

παρ-ίστημι, fremstiller

23

ἄρσιν, ό, ή, mandlig; τὸ ἄρσεν, mandligt af-
 kom, drengbarn

δι-αν-οίγω, åbner

μήτρα, ή, moderliv

ἅγιος, 3, hellig

24

τοῦ, indleder her en final infinitiv

δίδωμι, giver

θυσία, ή, offer

ζεύγος, τό, et åg, et spand trækdyr (f.eks. ok-
 ser), et par

τρογῶν, ή, turteldue

ή, konj., eller

νόσσοσ = νέοσσοσ, ό, nyfødt dyr, unge

περιστερά, ή, due

25

ἰδοῦ, adv., se der!

δίκαιοσ, 3, retfærdig

εὐ-λαβής, ές, tagende sig i agt, gudfrygtig

προσ-δέχομαι, modtager, venter

παρά-κλησισ, ή, opmuntring

πνεῦμα, τό, pust, ånd

26

χρηματίζω, forhandler, påminder, fortæller

θάνατοσ, ό, død

πρὶν ή, konj., førend

ἄν, modalpartikel, der sammen med et verbum
 i konjunktiv udtrykker *eventualis*, dvs. en mul-
 lig realisering i fremtiden

ἱερον, τό, det hellige, helligdom

27

εἰσ-άγω, fører frem, bringer ind

γονεύσ, ό, fader; pl.: forældre

παιδίον, τό, lille barn

ἐθίζω, vænner til; εἰθισμένος, partc perf med,
 tilvant; τὸ εἰθισμένον, vane, skik

28

καί, adv., så

δέχομαι, modtager, tager

ἀγκάλη, ή, albue, arm

εὐλογέω, siger godt, velsigner

29

ἀπο-λύω, løslader, befrier

δούλοσ, ό, slave, tjener

δεσπότησ, ό, herre

ῥήμα, τό, ord

30

ὀφθαλμός, ό, øje

σωτήριον, τό, redning, frelse

31

ἐτοιμάζω, forbereder

πρόσ-ωπον, τό, ansigt

32

φῶσ, τό, lys

ἀπο-κάλυψισ, ή, åbenbaring, oplysning

ἔθνοσ, τό, folk; i flertal anvendes ordet ofte
 om fremmede folk, der ikke anerkender den
 kristne Gud; derfor kan τὰ ἔθνη oversættes
 med *hedninge*

δόξα, ή, mening, ry, ære

33

θαυμάζω, beundrer, undrer mig over

mig til

λύτρωσις, ή, befrielse

34

μητήρ, ή, moder

κείμαι, ligger, er sat; κείμαι kan fungere som perf. med. til τίθημι, stiller, sætter

πτῶσις, ή, fald

ἀνά-στασις, ή, opståen, opstandelse, oprejsning

σημείον, τό, tegn

39

τελέω, fuldender

ἐπι-στρέφω, vender tilbage

35

ἀντι-λέγω, modsiger

ψυχή, ή, sjæl

δι-έρχομαι, går igennem, gennemtrænger

ῥομφαία, ή, sværd; ordet bruges om et særligt stort og bredt sværd, der anvendes af nogle barbarfolk

ὄπως, konj., for at

ἀπο-καλύπτω, åbenbarer, afslører

δια-λογισμός, ό, tanke, plan

36

προφήτις, ή, profetinde

θυγάτηρ, ή, datter

φυλή, ή, stamme

προ-βαίνω, går frem, bliver ældre

ζάω, lever

ἔτος, τό, år

παρθενία, ή, tid som jomfru, ungpigetid

37

χήρα, ή, enke

ἕως, præp. m. gen., indtil, henved

ὀγδοήκοντα, kardinaltal, 80

τέσσαρες = τέτταρες, kardinaltal, 4; se § 66

ἀφ-ίστημι, stiller bort, fjerner mig

νηστεία, ή, faste

δέησις, ή, bøn

λατρεύω, tjener, tjener Gud

νόξ, ή, nat

38

ᾠρα, ή, tid, time

ἐφ-ίστημι, stiller mig ved, træder frem;

ἐπιστάσα er en atematisk form i nom. sg. fem.

partc. aor. aktiv, se paradigme 17

ἀνθ-ομο-λογέω, indrømmer åbent, bekender

VERBALLISTE

imperfektiv futurum aorist ¹ perfektum A perfektum M aorist P	ἄγω ἄξω ἤγαγον ἤγα ἤγμαι ἤχθην 1. <i>fører</i>	βαίνω βήσομαι ἔβην βέβηκα -βέβημαι -εβάθην 2. <i>går</i>	βάλλω βαλώ έβαλον βέβληκα βέβλημαι έβλήθην 3. <i>kaster</i>
imperfektiv futurum aorist ¹ perfektum A perfektum M aorist P	γίνομαι γενήσομαι έγενόμην γέγονα γεγένημαι έγενήθην 4. <i>bliver</i>	δίδωμι δώσω έδωκα ² δέδωκα δέδομαι έδόθην 5. <i>giver</i>	έρχομαι έλεύσομαι ήλθον έλήλυθα - - 6. <i>kommer, går</i>
imperfektiv futurum aorist ¹ perfektum A perfektum M aorist P	εύρίσκω εύρήσω εύρον εύρηκα εύρημαι εύρέθην 7. <i>finder</i>	ἵστημι στήσω ἔστησα ³ ἔστηκα ἔσταμαι έστάθην 8. <i>stiller</i>	καλέω καλώ έκάλησα κέκληκα κέκλημαι έκλήθην 9. <i>kalder</i>
imperfektiv futurum aorist ¹ perfektum A perfektum M aorist P	κλίνω κλινῶ έκλινα κέκλικα κέκλιμαι έκλίθην 10. <i>lægger</i>	λαμβάνω λήψομαι έλαβον είληφα είλημμαι έλήφθην 11. <i>tager</i>	όράω όψομαι είδον έώρακα ώμμαι ώφθην 12. <i>ser</i>
imperfektiv futurum aorist ¹ perfektum A perfektum M aorist P	πίμπλημι πλήσω έπλησα πέπληκα πέπλησμαι έπλήσθην 13. <i>fylder</i>	στρέφω στρέψω έστρεψα έστροφα έστραμμαι έστρέφθην 14. <i>vender</i>	τέμνω τεμῶ έτεμον τέτμηκα τέτμημαι έτμήθην 15. <i>skærer</i>
imperfektiv futurum aorist ¹ perfektum A perfektum M aorist P	τίκτω τέξω έτεκον τέτοκα τέτεγμαι έτέχθην 16. <i>føder</i>	φημί έρῶ είπον είρηκα είρημαι έρρήθην 17. <i>siger</i>	

1. Foruden den sigmatiske aorist med -σ- / -σα- findes en tematisk aorist (=andenaorist) med bindevokal -ε- / -ο- og en atematisk aorist (=rodaorist) uden bindevokal.

2. Verbet δίδωμι har en sjældnen κ-aorist i singularis aorist præteritum aktiv, se paradigme 18.

3. Verbet ἵστημι danner også en atematisk aorist, ἔστην, se paradigme 17.